

Universitatea «Alexandru Ioan Cuza» din Iași
Institutul de Cercetări Interdisciplinare – Departamentul de Științe Socio-Umane
Centrul de Studii Biblico-Filologice «Monumenta linguae Dacoromanorum»
Asociația de Filologie și Hermeneutică Biblică din România
Mitropolia Moldovei și Bucovinei
Institutul de Filologie Română „A. Philippide”

vă invită la

SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL
«EXPLORĂRI ÎN TRADIȚIA BIBLICĂ ROMÂNEASCĂ ȘI EUROPEANĂ»
Ediția a XIII-a
Iași, 30 mai – 1 iunie 2024

În consens cu una dintre directivele centrale ale politicii culturale a Uniunii Europene – studierea și valorificarea patrimoniilor culturale locale, regionale și naționale –, organizatorii își propun ca lucrările simpozionului să ofere un cadru de dezbatere multidisciplinară și interdisciplinară în jurul problematicii complexe legate de editarea, traducerea, interpretarea, circulația și receptarea textelor sacre în limba română și în alte limbi moderne, precum și de locul acestora în culturile europene. Ne propunem să inițiem un dialog cu colegii din țară și din străinătate, în scopul relevării locului tradiției biblice românești în cadrul tradiției biblice europene, precum și al cunoașterii progreselor cercetării în domeniu în alte spații academice.

SECȚIUNI

I. Problematika filologică

- Textul biblic ca reper în studiul diacronic al limbii. Lexicologie și semantică biblică. Frazeologie biblică. Onomastică biblică.
- Traduceri parțiale ale Bibliei, mai puțin cunoscute: cărți biblice și fragmente păstrate în vechi manuscrise din secolele al XVI-lea – al XVII-lea și raportul lor textual cu versiunile românești cunoscute.
- Interferențe și delimitări stilistice: varietățile biblică, liturgică și teologic-sapientială ale stilului bisericesc. Rolul Bibliei de la București (1688) în crearea stilului bisericesc românesc în secolele al XVIII-lea – al XIX-lea.
- Editarea, informatizarea și digitalizarea textelor sacre. Critică de text și paleografie.

II. Problematika traductologică

- Tipologia traducerilor biblice. Literalism și interpretare liberă. Teorii ale traducerii și aplicații ale acestora în traducerea textului sacru.
- Sursă unică vs. sursă multiplă. «Originalele» Bibliei – tradiții textuale diferite reflectate în traducerile românești.
- Relații între versiuni biblice succesive: Tetraevanghelul de la Sibiu (1551-1553), Tetraevanghelul lui Coresi, Praxiul coresian (sec. al XVI-lea) și Noul Testament de la Bălgrad (1648); Biblia de la București (1688), Biblia de la Blaj (1795) și edițiile Șaguna (1858), Filotei (1854-1856), Biblia de la 1914; versiunile Cornilescu etc.

- Instrumente de lucru ale traducătorilor Bibliei din toate epocile: lexicoane, dicționare, concordanțe, ediții critice, versiuni auxiliare etc.

III. Hermeneutică biblică

- Opțiuni și condiționări confesional-teologice (dogmatice, canonice, eclesiologice, cultice etc.). Cenzură teologică, cenzură politică.
- Tradiția patristică – reper și criteriu de interpretare a textelor sacre.
- Biblia în cadrul polisistemului literar eclezial: relații și determinări între textul sacru și iconografia eclezială, literatura cultică, iconografie, literatura exegetică și omiletică etc.

IV. Istoria receptării textelor sacre

- Insertia, prelucrarea și stilizarea citatului biblic în literatura română sau universală.
- Circulația versiunilor românești ale Bibliei. Referiri și evaluări istorice la textele principalelor versiuni biblice românești: Biblia de la București, Biblia de la Blaj etc. Raporturi textuale (preluare, «diortosire», adaptare etc.) între diferite versiuni biblice.
- Locul Bibliei în cultura română. Motive, simboluri, structuri și personaje biblice.
- Interferențe culturale și mentalități în receptarea textelor sacre. Aspecte antropologice, sociologice, politice sau filosofice ale receptării textelor sacre.

Pe lângă secțiunile tradiționale, pentru această ediție organizatorii propun două secțiuni tematice:

V. Dosoftei – traducător al textelor sacre: 400 de ani de la naștere

Mitropolitul Dosoftei al Moldovei este o figură aparte în istoria culturii române din a doua jumătate a secolului al XVII-lea, justificând pe deplin caracterizarea pe care i-o face Ion Neculce: „În țara noastră, pe-aceasta vreme, nu este om ca acela”. Activitatea literară cuprinzătoare a lui Dosoftei confirmă existența unui program coerent de introducere a limbii române în Biserică; îi datorăm traducerea principalelor cărți de cult (*Psaltirea*, *Parimiarul*, *Liturghierul*, *Molitfelnicul*, *Octoihul*, *Viețile Sfinților*, *Acatistul Maicii Domnului*), lucrare în care pune o energie deosebită și o inventivitate lexicală (și, în unele cazuri, chiar textuală) remarcabilă. De asemenea, este presupusă paternitatea sa asupra reviziei primei traduceri în limba română a *Septuagintei* (versiunea lui Nicolae Spătarul Milescu), care va fi inclusă în *Biblia de la București* (1688), la care se adaugă o legătură neclară între școala lui Dosoftei de la Iași și primele ediții românești ale *Evangheliei* (1682) și *Apostolului* (1683). Întreaga sa operă vădește o preocupare constantă pentru construirea unui veșmânt lingvistic subtil și rafinat, într-un adevărat „program de înobilare intensivă a vocabularului românesc literar” (Eugen Munteanu).

La împlinirea a patru secole de la nașterea lui Dosoftei, invităm pe specialiștii interesați să exploreze acest univers complex și încă insuficient cunoscut, prin contribuții care să abordeze traducerile lui Dosoftei, izvoarele folosite, ipotezele cu privire la paternitatea sa asupra unor traduceri, mediul cultural în care s-a format, școala de traducere pe care a condus-o, colaboratorii săi, moștenirea lui Dosoftei în istoria limbii literare și a literaturii române, precum și orice altă temă legată de biografia și activitatea cărturarului moldovean.

VI. Poetul Dumitru Ichim la 80 de ani

Cu prilejul aniversării a 80 de ani, o secțiune a simpozionului va fi dedicată poetului, prozatorului și eseistului Dumitru Ichim. Doctor în teologie la Princeton (1973), animator al vieții culturale românești de pe continentul american în ultima jumătate de secol și preot la Kitchener (Canada) din 1974 până în prezent, Dumitru Ichim este autorul unei bogate opere poetice de inspirație biblică. Universul său liric, cu accente din *Cântarea Cântărilor* și *Cartea lui Iov*, are ca principală formă de exprimare psalmul literar, gen de căutare și dialog cu metafizicul. În aceleași note biblice, în prelungirea liricii voiculesciene, Dumitru Ichim a cultivat psalmul-sonet, precum și forme de poezie inedite în literatura română (haiku, tanka).

Specialiștii interesați să participe la simpozion sunt rugați să transmită organizatorilor titlul și rezumatul comunicării, completând **formularul de înscriere** și expediindu-l la adresa simpozionmld@gmail.com până la data de **1 aprilie 2024**. Limbile oficiale ale simpozionului vor fi româna, engleza și franceza.

Lucrările simpozionului vor fi editate de către organizatori în volumul *Receptarea Sfintei Scripturi*, publicat la Editura Universității «Alexandru Ioan Cuza» din Iași, în urma unui proces de evaluare.

Taxa de participare este de **180 de lei (40 euro)**. Pentru membrii Asociației de Filologie și Hermeneutică Biblică din România, taxa este de **100 de lei**. Taxa va fi plătită după acceptarea de către organizatori a comunicării și va fi depusă în următorul cont bancar: Asociația de Filologie și Hermeneutică Biblică din România; contul IBAN: RO72BRDE240SV57759112400; numele băncii: BRD, Agenția Copou, Bd. Carol I, nr. 8, Iași, cu mențiunea: *pentru simpozionul Explorări*. O copie scanată a chitanței va fi expediată organizatorilor la adresa simpozionmld@gmail.com.

Date importante:

1 aprilie - trimiterea rezumatului

10 aprilie - transmiterea răspunsului evaluatorilor

15 aprilie - **confirmarea participării prin** plata taxei de participare (180 lei / pentru membrii AFHBR: 100 lei)

30 mai - 1 iunie - desfășurarea simpozionului

30 iulie - trimiterea lucrărilor pentru publicarea în volumul conferinței (indexat CEEOL)

COMITETUL ȘTIINȚIFIC:

Prof. dr. Eugen MUNTEANU (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, președinte)

Pr. dr. Dragoș BAHMIM (Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sf. Vasile cel Mare”, Iași)

Prof. dr. Gheorghe CHIVU (Universitatea din București)

Prof. dr. Ioana COSTA (Universitatea din București)

Prof. dr. Mihai MORARU (Universitatea din București)

Prof. dr. Mihaela PARASCHIV (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)

Prof. dr. Andrei PLEȘU (Colegiul „Noua Europă”, București)

Pr. prof. dr. Gheorghe POPA (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)

Prof. dr. Wilhelm TAUWINKL (Universitatea din București)

Pr. prof. dr. Ion VICOVAN (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)

Prof. dr. Rodica ZAFIU (Universitatea din București)

COMITETUL DE ORGANIZARE:

Dr. Iosif CAMARĂ (secretar)

Dr. Anca BIBIRI

Dr. Ana CATANĂ-SPENCHIU

Dr. Mioara DRAGOMIR

Drd. Claudiu-George DULGHERU

Dr. Ana-Maria GÎNSAC

Dr. Maria MORUZ

Dr. Mariana NASTASIA

Dr. Mădălina UNGUREANU

Secretariatul simpozionului: simpozionmld@gmail.com

Persoană de contact: dr. Iosif Camară (tel.: 0757142997)